01/04/2025

Νίκος Χριστοδουλίδης: «Δεν υπάρχει ούτε χώρος ούτε χρόνος για εφησυχασμό πόσο μάλλον για αποδοχή των τετελεσμένων της εισβολής»

/ Επικαιρότητα

«70 χρόνια από τον πιο αγνό αγώνα σε τούτο τον τόπο, οι μέρες που διανύουμε είναι κρίσιμες. Η πατρίδα μας είναι ακόμα μοιρασμένη, υπό τουρκική κατοχή με τα τετελεσμένα, μέρα με τη μέρα να γίνονται χειρότερα».

Αυτά είπε μεταξύ άλλων στην ομιλία του ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης στην πανηγυρική εκδήλωση για τα 70 χρόνια από την έναρξη του Απελευθερωτικού Αγώνα 1955-1959, που πραγματοποιήθηκε το βράδυ της Δευτέρας 31 Μαρτίου, στην Τεχνική Σχολή Αυγόρου.

Σημειώνεται ότι την εκδήλωση διοργάνωσαν η Ένωση Αγωνιστών Αμμοχώστου ΕΟΚΑ 55-59, τα Εθνικόφρονα Σωματεία Θ.Ο.Ι. «Άγιος Γεώργιος» Αυγόρου, ο Σύνδεσμος Αγωνιστών ΕΟΚΑ 55-59 Αυγόρου, η ΠΑ.Δ.Ε.Δ Πρωτοπορία και η Κίνηση Καθηγητών «Αλλαγή».

Η ομιλία του Νίκου Χριστοδουλίδη

Είναι ιδιαίτερη τιμή για μένα να είμαι απόψε ο κύριος ομιλητής στους εορτασμούς για τα εβδομηντάχρονα από την έναρξη του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ, αποδίδοντας, την ίδια στιγμή, και τον οφειλόμενο φόρο τιμής στους ήρωες και αγωνιστές του Αυγόρου, αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Και, ναι, αισθάνομαι ιδιαίτερη υπερηφάνεια που αυτή τη μέρα, τη μέρα που θα οδηγούσε σε αυτή την «έκρηξη» του αγώνα για Ελευθερία και Ένωση με την Ελλάδα, βρίσκομαι εδώ στα τιμημένα και ηρωικά χώματα της Ελεύθερης Επαρχίας Αμμοχώστου, στο αγωνιστικό και γεμάτο λεβεντιά και ανδρειοσύνη Αυγόρου.

Σήμερα, συμπληρώνονται ακριβώς 70 χρόνια από το ξημέρωμα εκείνης της δοξασμένης μέρας, της 1ης Απριλίου του 1955, της μέρας που θα άλλαζε ριζικά τα δεδομένα της κυπριακής Ιστορίας και θα έγραφε ακόμα ένα έπος στις σελίδες των αγώνων του έθνους μας.

Η Κύπρος, ήδη, από τα προηγούμενα χρόνια είχε περάσει μέσα από μια ταραγμένη περίοδο. Η κάθοδος των Βρετανών είχε δώσει ελπίδες για εκπλήρωση του προαιώνιου πόθου της ένωσης με τον εθνικό κορμό. Η Ελληνική Επανάσταση, μετέπειτα η ίδρυση του ελληνικού κράτους και η σταδιακή απελευθέρωση ελληνικών εδαφών έδιναν προσδοκίες στους Έλληνες της Κύπρου. Οι διπλωματικοί αγώνες όμως αποδείχθηκαν μάταιοι και η άτεγκτη στάση των Βρετανών αποικιοκρατών οδήγησε σε πιο έντονες κινητοποιήσεις, σε μαθητικές διαδηλώσεις, σε δυναμικές πράξεις αντίστασης και εξεγέρσεις, όπως το 1931, με τα γνωστά «Οκτωβριανά», με την πυρπόληση του αγγλικού κυβερνείου και την εξορία ιεραρχών και πολιτικών.

Κομβικό σημείο και αποκορύφωμα όλης της προσπάθειας αποτελεί το δημοψήφισμα στις 15 Ιανουαρίου το 1950. Το συντριπτικό αποτέλεσμα υπέρ της Ένωσης προσέκρουσε, ωστόσο, για ακόμη μια αφορά στην άρνηση των Βρετανών, ενώ και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της διεθνούς κοινότητας δεν έφεραν αποτέλεσμα. Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος μαζί με τον Στρατηγό Γεώργιο Γρίβα Διγενή κατέληξαν στη μόνη διέξοδο που απέμεινε και δεν ήταν τίποτα άλλο από τον ένοπλο αγώνα. Η ίδρυση της ΕΟΚΑ και η επιλογή της 1ης Απριλίου του 1955 ως η ημέρα έναρξης του αγώνα με ανατινάξεις, δολιοφθορές και διανομή προκηρύξεων ήταν η φυσική εξέλιξη για έναν λαό που ζητούσε τα αυτονόητα. Εξάλλου, οι αγωνιστές της Κυπριακής Επανάστασης είχαν έντονη την πεποίθηση της τήρησης της παρακαταθήκης των αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 και άλλων θρυλικών αγώνων του Ελληνισμού. Τα ψευδώνυμά τους ήταν δανεισμένα από εμβληματικές μορφές της ελληνικής Ιστορίας και η ψυχή τους παλλόταν από εθνικό και θρησκευτικό ενθουσιασμό. Υπέρ πίστεως και πατρίδος θα αγωνίζονταν με κάθε τίμημα. Για την Ελευθερία και την Ένωση με την Ελλάδα.

Στο θρυλικό έπος της ΕΟΚΑ, η Αμμόχωστος είχε και αυτή το μερτικό της. Ο Αμμοχωστιανός της υπαίθρου, ο σκληροτράχηλος και ανυπότακτος Αμμοχωστιανός του Αυγόρου, του Λιοπετρίου και των άλλων κοινοτήτων δεν μπορούσε να μείνει αμέτοχος στο ξέσπασμα και το εθνικό παραλήρημα για απελευθέρωση και Ένωση με την Ελλάδα. Ο ένας μετά τον άλλον μυούνταν στον Αγώνα και οργάνωναν δολιοφθορές, συγκρούσεις, μεταφορές και ό,τι άλλο επίτασσε η μεγάλη προσπάθεια του αγώνα, έτσι ώστε να πετύχουν τον στόχο τους. Κορυφαία ονόματα του αγώνα έφεραν την καταγωγή τους από την περιοχή και υπήρξαν βασικά στελέχη της ΕΟΚΑ, με άμεση και επαφή με τον αρχηγό Διγενή και τον υπαρχηγό Γρηγόρη Αυξεντίου. Και πολύ φυσιολογικά δεν άργησαν να φανούν οι ήρωες, να αποκαλυφθεί και να συνταράξει το παγκύπριο το μέγεθος της ανδρείας και της αγωνιστικότητάς τους, δεν άργησαν οι δικοί τους και οι συγγενείς τους να φανερώσουν την υπερηφάνειά τους και την πίστη τους στο άξιο της θυσίας των δικών τους ανθρώπων.

Πρώτος νεκρός του αγώνα, ο Αμμοχωστιανός Μόδεστος Παντελή από το Λιοπέτρι. Η θυσία του συντελέστηκε λίγο έξω από το Αυγόρου, σαν απόψε τα μεσάνυχτα, μεταξύ 31ης Μαρτίου και 1ης Απριλίου του 1955, πριν ακριβώς 70 χρόνια. Μετά, ακολούθησαν και άλλοι μεγάλοι αγωνιστές και ήρωες που άφησαν το στίγμα τους και σφράγισαν την ιστορία ολόκληρης της Κύπρου και του Ελληνισμού. Η μάχη του Αχυρώνα Λιοπετρίου, το Νέο Χάνι της Γραβιάς, με τον Ανδρέα Κάρυο, Φώτη Πίττα, Ηλία Παπακυριακού και Χρίστο Σαμάρα, συγκλόνισε το παγκόσμιο.

Η συνεισφορά της κοινότητας του Αυγόρου είναι αποκρυσταλλωμένη πλέον σε ένα από τα πιο εμβληματικά εθνικά μνημεία της Κύπρου, στο Μνημείο Ηρώων ΕΟΚΑ 1955-59, το οποίο βρίσκεται στον χώρο της θυσίας του Μόδεστου Παντελή. Εκεί μαρτυρείται με τον πλέον έντονο και ανεξίτηλο τρόπο η φιλοπατρία και ο φόρος αίματος της κοινότητας του Αυγόρου και όλης της Κύπρου στους αγώνες για απελευθέρωση και υπεράσπιση της πατρίδας.

Κυρίες και κύριοι,

Η κοινότητα του Αυγόρου ήταν παρούσα σε όλα τα γενικότερα γεγονότα και τα μέτωπα της πατρίδας μας. Από τα Οκτωβριανά το 1931 μέχρι το 1974, μέχρι ακόμα τα μεταγενέστερα χρόνια της εισβολής, με τη θυσία του Πέτρου Κακουλλή, το Αυγόρου μετρά αγώνες, ενέδρες, συλλήψεις, βασανιστήρια, ξυλοδαρμούς, κατ' οίκον περιορισμούς, μετρά αίμα και θυσίες. Πραγματικά, είναι εντυπωσιακό το μέγεθος της προσφοράς του με μεγάλη και σπουδαία ιστορική και εθνική σημασία. Είναι εντυπωσιακό πώς ένα αγροτικό χωριό της επαρχίας Αμμοχώστου στα πρώιμα χρόνια της Αγγλοκρατίας μεταμορφώνεται ξαφνικά σε ένα πραγματικό εργαστήρι αντίστασης και αγώνα, πώς τα περβόλια έγιναν καταφύγια και ορμητήρια, οι πλατείες έγιναν πεδία μαχών και συγκρούσεων, το πώς οι τοίχοι των σπιτιών και των καταστημάτων έγιναν υπέροχες ζωγραφιές ελευθερίας, η καμπάνα του χωριού έγινε σήμαντρο προειδοποίησης και εξέγερσης, πώς οι απλοί μεροκαματιάρηδες της υπαίθρου, οι οικογενειάρχες, οι ηλικιωμένοι, οι νέοι, οι γυναίκες και τα παιδιά μεταμορφώθηκαν σε αφανείς και φανερούς αγωνιστές και ήρωες τούτης της πατρίδας.

Ένοπλοι και άοπλοι κάτοικοι του Αυγόρου κάθε ηλικίας, με μπαστούνια, πέτρες, εργαλεία και τα ίδια τους τα χέρια, διατράνωναν την αντίσταση σε κάθε περιορισμό, σε κάθε καταρράκωση της εθνικής τους αξιοπρέπειας και υπερηφάνειας. Όλοι οι χωριανοί, ως ένα σώμα και ένας καλά συντεταγμένος και συγκροτημένος στρατό, στέκονταν αγέρωχοι, ανυποχώρητοι και περήφανοι απέναντι στους πάνοπλους Βρετανούς στρατιώτες. Παρά τη βία και τη σκληρότητα των Βρετανών, οι «Αυκορίτες» και οι «Αυκορίτισσες» δεν λύγιζαν ούτε υπέκυπταν στις προσταγές τους.

Η δράση των ένοπλων ανταρτών της οργάνωσης κατά τη διάρκεια του αγώνα είναι μνημειώδης και παραπέμπει σε αντίστοιχες σκηνές της αντίστασης των αδελφών Ελλήνων κατά τη γερμανική κατοχή. Οι γυναίκες του Αυγόρου κάλλιστα μπορούν να συγκριθούν με τις Ελληνίδες της Πίνδου. Η περιοχή γίνεται ο φόβος και ο τρόμος των Βρετανών και καθημερινός τους πονοκέφαλος. Ο πολυγράφος και η γραφομηχανή του Δημοτικού Σχολείου τροφοδοτούσαν την οργάνωση με εκδόσεις και προκηρύξεις. Οι διάφορες ομάδες ανασυγκροτούνταν συνεχώς και στρατολογούσαν όλο και περισσότερους εθελοντές στον αγώνα. Συλλήψεις, ανακρίσεις, φυλακίσεις και δραπετεύσεις. Άξια αναφοράς είναι η μεγάλη συνεισφορά της οικογένειας Κάρυου σε όλους τους τομείς του αγώνα, με νεκρούς, τραυματίες και συλληφθέντες. Το ίδιο και πολλών άλλων αγωνιστών η τιμημένη και γενναία τους δράση. Κανένας, μα κανένας δεν έμεινε πίσω, κανένας δεν

περίσσεψε από αυτόν τον πιο αγνό αγώνα του κυπριακού ελληνισμού. Όλοι κατείχαν μερίδιο στη δόξα του αγώνα, από τον πρώτο μέχρι τον τελευταίο. Γι’ αυτό και οι απόγονοι των αγωνιστών και ηρώων δικαιούνται και πρέπει να νιώθουν περήφανοι, πρέπει να νιώθετε περήφανοι. Περήφανοι για την τιμή που σας κληρονόμησαν τα ονόματα των οικογενειών σας.

Ο Ανδρέας Κάρυος, ο πρωτεργάτης του αγώνα και λαμπρός ήρωας του Αχυρώνα, ο Γεώργιος Κάρυος, ο εμπνευστής της νεολαίας και ανυπότακτος ήρωας στον Αστρομερίτη είναι οι δύο από τους τέσσερις πεσόντες των χρόνων του αγώνα. Ο καθένας με το ξεχωριστό και το κοινό της θυσίας τους, ο καθένας με τη δική του δράση και προσφορά, τον ηρωισμό και τη φιλοπατρία του. Παιδιά της ίδιας οικογένειας, παιδιά της ηρωομάνας Φλουρεντζούς, η οποία με το συγκλονιστικό της ποιητικό μοιρολόι, τους παρέδωσε με υπερηφάνεια στην πατρίδα μέσα σε ενάμιση μόλις μήνα και προφήτευσε τον χαμό εγγονού της στην εισβολή του 1974.

Κυρίες και κύριοι,

Μεγάλο σταθμό στα χρονικά του αγώνα της κοινότητας Αυγόρου, αλλά και ολόκληρης της Κύπρου και αποκαλυπτικός της ανδρειοσύνης των κατοίκων του αποτελεί η περίφημη μάχη της πλατείας τον Ιούλιο του 1958. Ενοχλημένοι οι Βρετανοί από την αντιστασιακή και ανυπότακτη δράση της περιοχής και ιδιαίτερα του Αυγόρου καταφθάνουν, για να την ελέγξουν. Ζητούν από πολίτες να κατεβάσουν συνθήματα. Ο κόσμος αρνείται με πείσμα, παρά τη συνεχόμενη άσκηση υπέρμετρης βίας από τους Βρετανούς. Το χωριό ξεσηκώνεται ολόκληρο. Η καμπάνα σημαίνει συναγερμό και καλεί όλους τους κατοίκους στην πλατεία.

Γέροι, νέοι, άνδρες, γυναίκες, ένα μαχόμενο πλήθος ενάντια στους Βρετανούς στρατιώτες, ενάντια στην κατοχή και την καταπίεση, ενάντια σε όλη τη βρετανική αυτοκρατορία. Το Αυγόρου εκείνη τη μέρα ανέλαβε στους ώμους του το βάρος της εθνικής ευθύνης ολόκληρης της Κύπρου, το βάρος της δικαιοσύνης και της διεκδίκησης του ανθρώπινου δικαιώματος στην ελευθερία και στην αυτοδιάθεση. Οι πέτρες σκοτείνιασαν τον ουρανό, οι φωνές και οι διαμαρτυρίες κάλυψαν κάθε άλλο ήχο, οι βηματισμοί και τα ποδοβολητά προκάλεσαν ένα εθνικό κραδασμό. Η αδάμαστη ελληνική ψυχή οδήγησε τους Βρετανούς σε αμηχανία, οι οποίοι καλούν απεγνωσμένα ενισχύσεις με τεθωρακισμένα. Το ηθικό όμως του κόσμου ακμαιότατο και άκαμπτο. Οι οργανωμένες γυναίκες ξεχωρίζουν. Με καρδιά γεμάτη ελληνισμό και με τον δυναμισμό της γυναικείας φύσης, ως άλλες Ελληνίδες της αρχέγονης μας Ιστορίας, τα βάζουν άφοβα και θαρραλέα με τους ένοπλους Βρετανούς στρατιώτες, ίσος προς ίσο. Τους απωθούν όλο και περισσότερο και απεγκλωβίζουν συλληφθέντες. Η σύγκρουση λαμβάνει άγριες διαστάσεις, και οι Βρετανοί αποφασίζουν να πυροβολήσουν το πλήθος.

Οι 200 τόσες σφαίρες που εκτοξεύθηκαν από τα οχήματα σκόρπισαν το πλήθος, αφήνοντας πίσω τραυματίες και δύο νεκρούς. Από τα πυρά έπεσαν υπέρ πίστεως και πατρίδος ο Παναγής Ζαχαρία, βιοπαλαιστής γεωργός, πατέρας πέντε παιδιών, και η Λουκία Λαουτάρη Παπαγεωργίου, μητέρα έξι παιδιών και έγκυος στο έβδομο. Τον Παναγή Ζαχαρία η σφαίρα τον πέτυχε στο στήθος, στο γεμάτο από Ελλάδα και Κύπρο στήθος του. Τη Λουκία Λαουτάρη Παπαγεωργίου η σφαίρα τη χτύπησε στο κεφάλι, προκαλώντας της ακαριαίο τον θάνατο και σκορπώντας συγκλονισμό και

συγκίνηση. Ήταν 5 Ιουλίου του 1958. Οι δύο πεσόντες ήρωες, το πιο μεγάλο τίμημα της παγκοινοτικής εξέγερσης και αντίστασης του Αυγόρου, έγιναν σύμβολα αγωνιστικότητας και ανδρείας. Από την εντιμότητα της βιοπάλης και των υποχρεώσεων της οικογενειακής ζωής βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή του αγώνα, και την ώρα της ανάγκης και της εθνικής ευθύνης τίμησαν την πατρίδα και το χώμα που τους γέννησε με την ίδια τη ζωή τους.

Κυρίες και κύριοι,

Εβδομήντα χρόνια από τον πιο αγνό αγώνα σε τούτο τον τόπο, οι μέρες που διανύουμε είναι κρίσιμες. Η πατρίδα μας είναι ακόμα μοιρασμένη, υπό τουρκική κατοχή με τα τετελεσμένα να γίνονται μέρα με τη μέρα χειρότερα. Δεν υπάρχει ούτε χώρος ούτε χρόνος για εφησυχασμό, πόσο μάλλον για αποδοχή των τετελεσμένων της εισβολής. Με κάθε διπλωματικό μέσο για αξιοποίηση των διεθνών συγκυριών και με πολύτιμη διαπραγματευτική μας δύναμη την Κυπριακή Δημοκρατία, το ευρωπαϊκό κεκτημένο, τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας, καταβάλλουμε υπέρμετρες και συντονισμένες προσπάθειες για απεγκλωβισμό από το αδιέξοδο.

Βρισκόμαστε ενώπιον μιας νέας πρωτοβουλίας και δηλώνουμε παρόντες για επανέναρξη ουσιαστικών διαπραγματεύσεων που θα οδηγήσουν στην απελευθέρωση και επανένωση της πατρίδας μας.

Οι θυσίες τόσων και τόσων Ελλήνων της Κύπρου, οι θυσίες των δικών σας προγόνων σε όλους τους αγώνες και τις περιστάσεις της σύγχρονης Ιστορίας δεν μας επιτρέπουν να πράξουμε κάτι άλλο, παρά μόνο το ένα και σημαντικό: Τον

συνεχή και ανυποχώρητο αγώνα για απελευθέρωση και επανένωση της πατρίδας μας.

Κλείνοντας, θέλω να επαναλάβω την έντονη μου πεποίθηση, και χαίρομαι ιδιαίτερα που ανάμεσα στους διοργανωτές είναι και η Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων (ΠΟΕΔ) και είναι εδώ και η Πρόεδρος της Οργάνωσης, ότι έχουμε υποχρέωση όλοι μας να μιλάμε στα παιδιά μας και στη νέα γενιά για την ΕΟΚΑ, για τους αγώνες και τις θυσίες όλων αυτών που έδωσαν τη ζωή τους, για να υπάρχουμε σήμερα εμείς, για να υπάρχει σήμερα Κυπριακή Δημοκρατία. Γιατί η αρετή και η τόλμη απαιτεί βαθιά γνώση και γνώση πρώτα από όλα του εαυτού σου, δηλαδή της πραγματικής σου Ιστορίας. Κάτι τέτοιο, για να προλάβω και ενδεχόμενες αντιδράσεις, σε καμία απολύτως περίπτωση δεν λειτουργεί αρνητικά ως προς το ενδεχόμενο μιας επίλυσης του Κυπριακού, αφού η βιωσιμότητα της όποιας λύσης περνά σε μεγάλο βαθμό μέσα από τον σεβασμό της ιστορικής